

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää EU:n päätöksenteon uudistamista

Tehokkuutta EU:n päätöksentekoon

Yksimielisyyteen ja samatahtisuuteen ei pidä takertua liikaa

Muuttuneet geopoliittiset voimasuhteet, suurvaltakamppailu sekä sotilaalliset ja muut kriisit ovat asettaneet meidät tilanteeseen, jossa EU:lta vaaditaan nopeaa reaktiokykyä ja valmiutta tehdä päätöksiä tehokkaasti. EU:n perustamissopimuksissa ulko- ja turvallisuuspoliittisille kysymyksille asetettu yksimielisyysvaatimus heikentää EU:n edellytyksiä näyttäytyä vakavasti otettavana globaalina toimijana. Tämä heijastuu myös suomalaisyritysten toimintaympäristöön muun muassa investointiriskeinä ja toimitusketjuihin liittyvänä epävarmuutena.

Viime vuosina yksimielisyysvaatimus on hidastanut pakotteista päättämistä ja jäsenyysneuvotteluiden käymistä ehdokasmaiden, varsinkin Ukrainan kanssa, koska uusia neuvottelulukuja ei ole voitu avata yhden tai kahden jäsenmaan aktiivisen vastustuksen vuoksi. Määräenemmistöön nojaaminen nopeuttaisi neuvotteluiden käymistä, vaikka uusien maiden ottaminen jäseneksi edellyttää aina jäsenyysvaatimusten täyttämistä ja yksimielistä päätöstä.

Ulko- ja kauppasuhteissa haasteita ovat aiheuttaneet myös perinteisiä vapaakauppasopimuksia laajemmat sekasopimukset, jotka ovat edellyttäneet kunkin jäsenmaan hyväksyntää. Vallitseva maailmantilanne puoltaa perinteisten, yhteisötoimivallan nojalla solmittavien vapaakauppasopimusten priorisointia.

Samatahtinen eteneminen tukee pitkällä aikavälillä EU:n vakautta, mutta on tilanteita, joissa olisi tarpeellista edetä nopeammin pienemmällä joukolla. Perustamissopimukset sallivat laajennetun yhteistyön vähintään yhdeksän jäsenvaltion välillä aloilla, jotka eivät kuulu unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Mahdollisuutta olisi perusteltua hyödyntää erityisesti unionin keskeisten tavoitteiden edistämiseksi: etujoukko voi viedä yhteistyötä eteenpäin, ja muilla jäsenvaltioilla on vahva kannustin liittyä mukaan myöhemmin. Tämä vahvistaisi unionia ja sen toimintakykyä ja edistäisi pitkällä aikavälillä EU:n yhtenäisyyttä. Tiiviimpi yhteistyö ei saa kuitenkaan heikentää sisämarkkinoiden toimintaa eikä vaarantaa taloudellista, sosiaalista tai alueellista koheesiota.

EK:n viestit päättäjille

Suomen intressissä on edistää tehokkaampaa päätöksentekoa EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Suomen tulee tarkastella ennakkoluulottomasti mahdollisuutta laajennettuun yhteistyöhön kysymyksissä, jotka liittyvät esimerkiksi sisämarkkinoiden syventämiseen.

- Suomi ajaa määräenemmistöpäätöksentekoon siirtymistä EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Suomi on aloitteellinen erityisesti pakotteita ja Ukrainan jäsenyyspolkua käsittelevissä kysymyksissä.
- Suomi puoltaa kauppasopimusten solmimista puhtaasti yhteisötoimivallan nojalla ja edistää yhteistyötä EU:n ja strategisesti tärkeiden kolmansien maiden välillä. Suomi on aktiivinen ja antaa tukensa EU:lle monenkeskisen yhteistyön vahvistamiseksi ja uudistamiseksi kansainvälisissä puitteissa, ml. YK ja WTO.
- Suomi suhtautuu avoimesti laajennetun yhteistyön mahdollisuuteen, jos asiakokonaisuus on merkittävä Suomen ja suomalaisyritysten turvallisuuden, kriisinkestävyyden tai kilpailukyvyn kannalta. Suomi osallistuu aktiivisesti laajennettuun yhteistyöhön, jonka tavoitteena on sisämarkkinoiden syventäminen.

Lisätiedot:

Brysselin toimiston päällikkö Ilari Kallio, ilari.kallio@ek.fi tai +358 40 139 6912